

ĎÁBLÍK

Elektronický zpravodaj pro členy a přátele Cally • Číslo 211 • Vychází 21. července 2021

Milí čtenáři,

dnešní editorial věnuji stromům. Bouřlivé počasí posledních několika týdnů jich popravilo a poškodilo ohromné množství. Že na Moravě obce postižené u nás bezprecedentně silným tornádem přišly o všechny dřeviny i v okolí, je z mnoha záběrů jasné i těm, kdo se nemohli vydat pomáhat na místo. Podobně dopadlo severočeské Stebno, ale řada stromů, a to i památných mohykánů, padala po celé republice. Těžký zásah dostaly také České Budějovice, kde vítr v součtu stovky stromů úplně vyvrátil a zpřelámal, mnoho dalších vážně poškodil. Včetně parků v centru.

Mě samotnému víchr v bouři utrhal větve ze slivoně, která je nejvíce na ráně a zbylo z ní jen torzo, ale památná lípa i stoletý rozložitý ořech nárazy přežily. A jsme u dilematu. Jasně, ta slivoň byla dlouhé roky oslabena houbou, jenže pořád dávala sladkou úrodu a proti vylomení jsem ji měl podepřenu, tak proč ji kácet. Naše lípa je nádherná v každém ročním období, vitální, je to asi největší a nejstarší strom v okolí, dává potravu včelám, poskytuje prostor pro hnízdění ptáků, potřebný stín a chladící efekt. Na druhou stranu má obrovskou dutinu a vždy po čtyřech letech ji arborista musí prohlédnout a ořezat a trochu snížit těžiště. Její pád se však při tak extrémních vichrech vyloučit nedá a škody by byly velké. Přijít o ni tedy preventivně? Udělat z ní nízké torzo? Popravdě neumím si to představit a raději budu trnout hrůzou při dalších bouřích či orkánech. A doufat.

Stejnou otázku si musí klást i správci městské zeleně. Budou na ni mít i stejnou odpověď? Při měnícím se klimatu musíme počítat se silnějšími a častějšími projevy extrémního počasí. Nejen s větry, ale také s obdobími veder k nepřežití. Na řadě zlámaných stromů bylo vidět, že byly zdravotně oslabené nebo nevhodně či vůbec ošetřované. Myslím, že nejen Českým Budějovicím by pomohl pasport veřejné zeleně minimálně v městských parcích a jinde v centru a koncepční údržba i obnova plánovaná a řízená městským profesionálem – zahradníkem či arboristou. Vykácet z bezpečnostních důvodů příliš dalších stromů snad nebude nutné, potřebujeme je kromě jiného pro snesitelnější život. Myslet při tom na budoucnost a sázet nové a patřičně o ně pečovat, aby jednou ty dožívající mohly nahradit, to by bylo potřeba již dnes.

Tematicky se k tématu hodí rovněž upozornění na probíhající finále soutěže Strom roku. Dostalo se do něj celkem 12 stromů ze 77 nominovaných a tentokrát jsou hned tři finalisté z Jihočeského kraje – dvě lípy a jeden jasan. Hlasovat můžete do 12. září na www.stromroku.cz. Tak ať najdete zajímavé informace či inspiraci v článcích letního Ďáblíka.

Edvard Sequens

V OBSAHU TAKÉ NAJDETE

Evropská komise představila dlouho očekávanou energeticko-klimatickou legislativu	str. 2-3
Nová zemědělská politika EU podporuje destrukci přírody	str. 8-10
Mýty & fakta: Úplný obrázek spalovny odpadu v Novém Vrátě – díl 3	str. 13-14
Chráněný sršeň?	str. 17

Evropská komise představila dlouho očekávanou energeticko-klimatickou legislativu

Evropská komise právě představila dlouho očekávaný klimaticko-energetický legislativní balík s názvem „Fit for 55“. Název odkazuje na nový klimatický cíl Evropské unie z roku 2020. Tím je snížit do roku 2030 celkové množství emisí skleníkových plynů v EU alespoň o 55 % oproti roku 1990. Došlo tak k navýšení původního cíle 40 % schváleného v roce 2014. Pro zvýšení cíle hlasoval také český premiér Andrej Babiš. Legislativní balík Fit for 55 přináší 13 aktualizovaných nebo úplně nových směrnic a nařízení. Novému emisnímu cíli EU se mají uzpůsobit všechny klíčové sektory. Legislativa přináší např. nové normy pro emise vznikající z automobilů či budov. Zvyšuje také cíle pro energii z obnovitelných zdrojů. Přináší i reformu systému obchodování s emisními povolenkami. A zavádí mechanismus tzv. „uhlíkového cla“.

Zhruba 40 % emisí EU pokrývá systém obchodování s emisními povolenkami (EU ETS). Skrze tržní mechanismus určuje cenu za každou tunu emisí z energetiky, průmyslu a z vnitrostátní letecké dopravy. Evropská komise navrhuje zahrnout do EU ETS nově také sektor námořní dopravy. Nevládní organizace vyzvaly EU, aby v rámci revize rovněž odstranila z trhu 450 milionů emisních povolenek, aby zrušila bezplatné přidělování povolenek průmyslovým podnikům a aby zavedla minimální cenu jedné povolenky. K tomu ale nedošlo.

Změny se týkají i nařízení o sdílení úsilí. To zastřešuje emise ze sektorů nespádajících pod EU ETS. Jde především o dopravu, budovy, odpady a zemědělství. Nařízení o sdíleném úsilí určuje závazné emisní cíle pro jednotlivé členské státy EU. Česká republika měla dosud za cíl snížit v období 2021-2030 emise v těchto sektorech o 14 % oproti roku 2005. Nový návrh zvyšuje český cíl na 26 %. Sektory budov a silniční dopravy ale budou nyní spadat zároveň pod nový systém obchodování s emisemi paralelní s ETS. Některé státy, např. Polsko, vyjádřily obavy z dopadu tohoto opatření na nejchudší domácnosti v Evropě. Evropská komise proto zavádí nový sociální fond. Ten bude disponovat částkou ve výši 25 % očekávaných výnosů generovaných emisním obchodováním v sektorech silniční dopravy a budov. Prostředky z fondu mají členským státům sloužit ke kompenzaci nákladů na energie pro nízkopříjmové spotřebitele.

Z aktuálních 32 % na 40 % se také zvyšuje cíl pro energii získanou z obnovitelných zdrojů. Od roku 2035 by rovněž měly mít všechny nově prodávané automobily v EU nulové emise. Zároveň bude závazné zrenovovat každý rok 3 % budov spadajících pod veřejný sektor. Vzniká také nový mechanismus uhlíkového vyrovnání na hranicích, tedy „uhlíkové clo“. Jeho zavedení pro některé emisně náročné produkty, např. cement, hliník, ocel a další, má zabránit znevýhodnění evropských firem oproti dodavatelům ze zemí s nižšími emisními limity. Legislativní balík připravený Evropskou komisí bude postoupen ke schválení Evropské radě a Evropskému parlamentu.

Ani aktuálně představená legislativa není dostatečným příspěvkem Evropské unie k dosažení cíle Pařížské dohody udržet zvýšení globální teploty do konce století co nejbližší hranici 1,5°C. Tomu

by odpovídal spíše cíl snížit do roku 2030 emise EU o 65 %.

Kateřina Davidová z Centra pro dopravu a energetiku řekla: „*Balíček Fit for 55 je pro Českou republiku obrovskou příležitostí k modernizaci ekonomiky. Spolu s legislativními změnami totiž budeme mít k dispozici přibližně 1 bilion korun v průběhu příštích deseti let na investice do dekarbonizace. Česká vláda se toho musí zodpovědně chopit a zajistit, že ve snižování emisí nezůstaneme pozadu. Je klíčové, investovat dostupné prostředky strategicky, efektivně a transparentně. Jen tak si můžeme zajistit konkurenceschopnost na další desetiletí.*“

Jiří Jeřábek, koordinátor klimatické kampaně Greenpeace ČR, uvádí: „*Na první pohled celý balíček legislativních návrhů vypadá ambiciózně, např. zcela nový je návrh na zdanění leteckého benzínu, návrh na uhlíkové clo na dovoz či postupný konec fosilních paliv v dopravě. Bohužel, některé návrhy představují ústupek fosilnímu průmyslu v podobě pomalého zavádění či různých výjimek. Zásadní bude, v jaké finální podobě legislativu schválí zástupci členských států a Evropského parlamentu.*“

Jiří Koželouh, vedoucí energetického programu Hnutí DUHA, říká: „*Nové návrhy Evropské komise jsou hlavně velkou příležitostí pro snížení našich rekordních emisí skleníkových plynů a vyčištění našeho ovzduší, které je vlivem zastaralého vytápění, uhelné energetiky a dopravy druhé nejhorší v EU. Je to zároveň příležitost pro český průmysl, který bude energetiku i dopravu modernizovat. Ale je nutné všechna opatření uchopit sociálně citlivě a transformaci nastavit spravedlivě. Dotace na zateplování, nové kotle či fotovoltaické panely a odborná pomoc s jejich jednoduchým získáním musí být dostupné zejména rodinám s nízkými příjmy, aby se mohly vymanit ze závislosti na stále dražších fosilních palivech.*“

Jitka Martínková z Klimatické koalice, dodává: „*Legislativní balík Fit for 55 je výrazným posunem směrem k dekarbonizaci Evropy. Je ale škoda, že jeho předmětem není cíl ve výši 65 % navrhovaný původně Evropským parlamentem. Ten by reálněji odpovídal závazkům učiněným v rámci Pařížské dohody. Míř teď bude na straně Evropského parlamentu a jednotlivých členských států. Jednání o finální podobě dnes představené legislativy budou probíhat i v době českého předsednictví EU. Máme tak jedinečnou příležitost přispět k tomu, že případné změny dnešního návrhu budou směřovat spíše k větší klimatické zodpovědnosti a nikoli naopak.*“

Tisková zpráva Klimatické koalice

Místopředseda Evropské komise Timmermans probral kritický stav naší krajiny i energetiky s nevládkami

Výkonný místopředseda Evropské komise Frans Timmermans se v pátek 16. července v rámci své návštěvy České republiky setkal se zástupci českých ekologických organizací. Tématem jednání byl zejména špatný stav naší krajiny a situace české energetiky. Místopředseda Timmermans přijel do Prahy pouhé dva dny po zveřejnění dlouho očekávaného [balíčku opatření pro snížení emisí skleníkových plynů v EU o 55 procent do roku 2030](#).

Stávající přístup českého státu k pravidlům a dotacím v zemědělství zdaleka nezajišťuje udržitelné využívání krajiny, velmi rychle přicházíme o rozmanitost rostlin a živočichů a také o půdu kvůli erozi. Krajina nedokáže zadržet dostatek vody, což vede k obdobím sucha i povodním. Schválená dohoda o Společné zemědělské politice na evropské úrovni i aktuální návrhy českých pravidel a dotací přinášejí jen omezená zlepšení současné zemědělské praxe.

Experti na krajinu a zemědělství během setkání poukázali, že prakticky všechny části nové Společné zemědělské politiky by měly být ambicióznější a cílenější na podporu ekologického zemědělství, tvorbu nových krajinných prvků a tak dále.

Ekologické organizace také upozornili místopředsedu Evropské komise, že největší problém české energetiky je nepřipravenost na transformaci energetického systému. Ta je nutná jako reakce na rychlý ekonomický úpadek výroby energie spalováním uhlí, který se bude dále prohlubovat. Odstavování uhelných elektráren proběhne nejspíše do roku 2030. Vláda podstatně podceňuje potenciál obnovitelné energie a energetické účinnosti a neprovádí nezbytné pobídky k jejich využívání. V řadě oblastí rozvoj spíše brzdí. Místo toho je hlavní prioritou vládní energetické politiky vybudování nového jaderného reaktoru v Dukovanech, který nebude připraven před rokem 2040, a proto nepomůže zemi s řešením útlumu uhlí, který bude o deset let dříve. Dohromady to vytváří riziko nedostatku energetických zdrojů na konci dvacátých let, hromadné propouštění zaměstnanců uhelného průmyslu v nepřipravených regionech nebo snahu o zavedení obřích dotací na uhelné elektrárny.

Václav Zámečník z České společnosti ornitologické řekl: *“Aktuálně přijatá reforma Společné zemědělské politiky není dostatečným krokem vpřed pro zlepšení stavu zemědělských ekosystémů. Nedošlo k potřebnému zpřísnění podmínek správné zemědělské praxe, např. plochy vymezené pro přírodu jako krajinné prvky, mokřady nebo meze budou jen na úrovni 3-4 % rozlohy farmy, a to i přes vědecké zjištění, že minimální podíl by měl tvořit 10 %. Přitom právě těmito podmínkami se obhazuje, že plošné dotace na plochu se budou vykazovat jako opatření na boj proti změnám klimatu. SZP nebyla sladěna se Zelenou dohodou EU, která má daleko ambicióznější cíle v oblasti udržitelného zemědělství nebo podpory biodiverzity. Pana místopředsedu Timmermanse jsme požádali, aby při schvalování Strategického plánu SZP po členských státech požadovali ambiciózní a motivační ekoschémat, která jako nová součást SZP mají potenciál přinést do krajiny skutečnou změnu.”*

Milan Starec, člen Sousedského spolku Uhelná řekl: *“Jménem našeho spolku jsem požádal pana místopředsedu Evropské komise Franse Timmermanse, aby se Komise aktivně zapojila do probíhajících vyjednávání mezi ČR a Polskem ohledně budoucnosti dolu Turów. Byly to právě až orgány EU, které donutily polskou stranu seriózně jednat a spoléháme se na Evropskou komisi, že výsledná dohoda bude skutečně řešit porušení evropského práva a účinně chránit české území před dalšími škodami na životním prostředí a lidském zdraví.”*

Barbora Urbanová, ředitelka Centra pro dopravu a energetiku řekla: *“Vzhledem k hrozbě klimatické změny, potřebujeme naše hospodářství rychle přestavět na bezuhlíkové. O to se Evropská komise svým komplexním návrhem snaží. Podobně jako další státy EU, by se Česko mělo této příležitosti chopit za pačesy a bezprecedentní množství peněz, které je nyní k dispozici, investovat strategicky, efektivně a transparentně. Skrze aktivní komunikaci směrem k veřejnosti a participaci obyvatel by vláda mohla získat*

tolik potřebnou podporu občanů. Škoda, že to nedělá.”

Edvard Sequens, předseda Calla - Sdružení pro záchranu prostředí řekl: *“Místopředsedovi Timmermansovi jsme připomněli, že jaderná energetika se svými riziky, problémem jaderného odpadu a chabou možností přispět k řešení klimatické krize, nemůže být Evropskou komisí zařazena do její taxonomie mezi udržitelné technologie. Také veřejná ekonomická podpora, kterou hodlá česká vláda*

poskytnout pro nový reaktor v Dukovanech je natolik masivní, že ji Komise bude muset odmítnout pro rozpor s pravidly společného evropského trhu.”

Jiří Koželouh, vedoucí energetického programu Hnutí DUHA uzavřel: “Česká republika velmi zaspala v rozvoji obnovitelných zdrojů. Ministerstvo průmyslu hledá spíše způsoby, jak modernizaci energetiky brzdit. Příkladem je tvrdošíjné trvání na co nejnižším cíli pro podíl OZE na pokrývání spotřeby energie, nebo zablokování možnosti provozní podpory fotovoltaiky, které způsobil ministr Havlíček ve středu. Nyní lze očekávat nějaký nárůst pouze díky Modernizačnímu fondu, který nám zařídila Evropská unie. Tato situace by nás měla trápit daleko více než pana místopředsedu Timmermanse. Pokud nepůjdeme s trendem obnovitelných zdrojů, staneme se skanzenem drahé fosilní energie, kterou buď budeme masivně dotovat, nebo jí bude nedostatek.”

Tisková zpráva Centra pro dopravu a energetiku, Greenpeace ČR, Hnutí DUHA, Zeleného kruhu, Sousedského spolku Uhelná, České společnosti ornitologické a Cally

Senát může zmírnit dopady špatného zákona o podpoře Dukovan

Senátorky a senátoři začali projednávat [návrh zákona o podpoře nových jaderných reaktorů](#). Ve středu 14. července jej měly na programu tři důležité výbory a 21. července pak o jeho osudu rozhodne plénum. Kontroverzní norma jednostranně a mohutně zvýhodňuje nekonkurenceschopnou jadernou energii proti jiným zdrojům a staví ji tak mimo trh s elektřinou. Senát ještě může zasáhnout a omezit bíanco šek, který vystavila vláda a Poslanecká sněmovna, a limitovat dnes neomezenou garantovanou výkupní cenu elektřiny z nových reaktorů. Pozměňovací návrh k tomu podali společně senátorky Alena Dernerová a Jitka Seitlová a senátoři Lukáš Wagenknecht, Mikuláš Bek, Marek Hilšer, Petr Orel a David Smoljak.

Bez zastropování garantované výkupní ceny, kterou mají dostat nové velké reaktory na třicet až šedesát let svého provozu, budou na drahou jadernou elektřinu doplácet spotřebitelé elektřiny až do konce století. Zákonodárci také nebudou mít žádnou možnost ovlivnit výši štedré veřejné podpory, ta bude již pouze v rukou vlády, a to bez zákonného omezení.

Investiční náklady (bez nákladů na financování) na nový reaktor v Dukovanech by podle dostupných dat mohly být výrazně vyšší než doposud vládou uváděných 160 miliard Kč. Srovnání s obdobnými stavěnými reaktory ukazuje spíše na 250 miliard Kč (měrné náklady projektů stavěných ve Finsku, Francii, Velké Británii a Spojených státech dosáhly v březnu tohoto roku 7200 €/kW a v případě elektráren Vogtle v USA a v Olkiluoto ve Finsku došlo od té doby k dalšímu prodražení. Významné zvyšování ceny v průběhu staveb atomových reaktorů je v posledních letech pravidlem. Návrh zákona předložený Sněmovnou vede k situaci, kdy rizika nese spotřebitel elektřiny, neboť neobsahuje limit pro garantovanou výkupní cenu.

Edvard Sequens, energetický konzultant sdružení Calla, řekl: “Celý zákon jen ukazuje, že atomová energetika se stala nekonkurenceschopnou a neobejde se bez štedré veřejné podpory. Je nepředstavitelné, že za nový reaktor mají platit spotřebitelé elektřiny ještě v roce 2100, když máme

mnohem levnější a bezpečnější cesty, jak zajistit dostatek elektřiny. Senát je nyní na tahu a může alespoň omezit navržené výkupní ceny elektřiny tak, aby dopady na spotřebitele nebyly příliš velké.”

Karel Polanecký, energetický expert Hnutí DUHA, řekl: *“Návrh zastropovat garantovanou výkupní cenu elektřiny z nových jaderných bloků částkou, která odpovídá horní hranici odhadů ministerstva průmyslu, je zcela bezkonfliktní. Jde o pouhou pojistku pro případ, že by se projekt hrubě nevyvíjel podle předpokladů. Pravděpodobnost, že se tak stane, je podle vlády, ČEZ i potenciálních dodavatelů mizivá. Právě to je případ, kdy je rozumné k pojistce přistoupit.”*

Tisková zpráva Cally a Hnutí DUHA

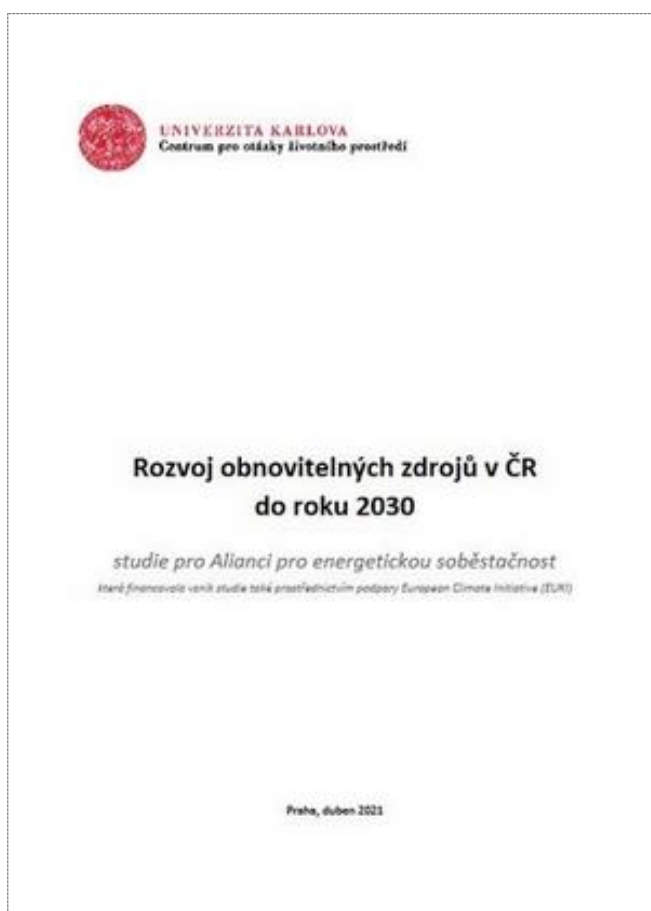
VYŠLO

Česko má v obnovitelných zdrojích na víc, spočítali experti z Univerzity Karlovy

Nová studie Univerzity Karlovy, zpracovaná pro Alianci pro energetickou soběstačnost, zkoumá možné scénáře vývoje české energetiky do roku 2030. Českou energetiku, v níž dnes uhlí představuje 36 % hrubé spotřeby, čeká v následujícím desetiletí zásadní proměna. Musí reagovat na společný závazek členských zemí EU do roku 2030 zajistit 55% snížení emisí skleníkových plynů oproti roku 1990. Podle realistického Zeleného scénáře toho lze dosáhnout zejména růstem obnovitelných zdrojů v elektroenergetice. Právě růst nových fotovoltaik či větrných turbín zajistí snížení globálních klimatických škod až o 25 mld. Kč a škod na zdraví, které jsou způsobené emisemi škodlivých látek, až o 6,4 mld. Kč do roku 2030. Zároveň by intenzivní rozvoj obnovitelných zdrojů měl přinést až 108 tisíc nových pracovních míst.

Studie reaguje na aktuální debatu o dekarbonizaci energetiky v Evropě, která je součástí naplnění klimatických závazků EU do roku 2030. Součástí je také cíl pro obnovitelné zdroje, který letos projde aktualizací na základě loni přijaté strategie Zelená dohoda pro Evropu. Z ní vychází pro celou Evropu cíl zvýšit podíl obnovitelných zdrojů na 38–40 % do roku 2030. Na toto navýšení bude reagovat i Česko, které zatím počítá s růstem podílu zelených zdrojů na 22 %. Aktuální studie potvrzuje, že bude nezbytné výrazně urychlit rozvoj obnovitelných zdrojů a doplnit jej dalšími opatřeními, především zvyšováním energetických úspor a urychleným útlumem spalování uhlí.

„Studie potvrdila ekonomické přínosy rozvoje obnovitelných zdrojů pro Česko a současně ukázala, že můžeme vybudovat až 10 tisíc megawattů nových solárních elektráren oproti dnešním pouhým zhruba 2 tisícům. Navíc zelená energetika podle expertních kalkulací přinese snížení negativních důsledků změny klimatu na zdraví a životní prostředí až o více než čtvrtinu oproti dnešku. Výstupy expertního modelování

tak potvrzují, že investice do čisté budoucnosti energetiky se vrátí zpět v podobě lepší kvality života,“ hodnotí výstupy Univerzity Karlovy Martin Sedlák, výkonný ředitel z Aliance pro energetickou soběstačnost, která je zadavatelem studie.

Výzkumný tým z Centra pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy použil technologicky neutrální model energetického systému a rozvinul pět scénářů, jak by se mohl do roku 2030 zvýšit význam obnovitelných zdrojů v české energetice. Základní Konzervativní scénář kalkuluje externality pro konstantní podíl obnovitelných zdrojů s de facto nulovým růstem a ten je srovnáván s prorůstovými scénáři: dle platného vládního klimaticko-energetického plánu a dle Modernizačního fondu. Klíčové jsou však výsledky dvou prorůstových scénářů (Zeleného a klimatického GHG55) a dle otevřených podmínek daných ekonomikou obnovitelných zdrojů.

„Odhadujeme, že připravované zdroje na investiční podporu obnovitelných zdrojů energie, včetně programu RES+ Modernizačního fondu ve výši 75 mld. Kč, povedou k dosažení cílů Vnitrostátního plánu v oblasti energetiky a klimatu. Pokud by cena emisní povolenky klesla na Evropskou komisi původně předpokládanou úroveň 30 €, tak by tento objem podpory dostatečně nestimuloval ani další rozvoj zelené energetiky, ani splnění cíle snížení emisí skleníkových plynů do roku 2030 o nejméně 55 % oproti roku 1990,“ zdůrazňuje klíčový závěr studie Lukáš Rečka, hlavní autor výzkumu z Centra Univerzity Karlovy.

Čtyřnásobek solární energie

Prorůstové scénáře ukazují, že lze zvýšit výrobu obnovitelných zdrojů do roku 2030 o zhruba čtyřnásobek pro fotovoltaiku, na 12 tisíc megawatthodin ročně, a pro větrné elektrárny na zhruba desetinásobek proti dnešku, na necelých 5 tisíc megawatthodin. Výrobě odpovídá instalovaný výkon 12 454 MW solárních elektráren a 2 610 MW větrných turbín. Tento růst modeluje „Zelený“ scénář, který by tak zajistil potřebné snížení emisí do roku 2030 o 53,5 % oproti úrovni roku 1990. To by se promítlo ve snížení škod na zdraví a životním prostředí o 6,4 mld. Kč a snížení negativních dopadů ze změny klimatu o 18 mld. Kč. Pozitivní zprávou je pak příležitost k vytvoření 108 tisíc pracovních míst v sektoru zelené ekonomiky.

Zelený scénář by vyžadoval celkové investice do obnovitelných zdrojů v objemu 340 mld. Kč a investiční podporu kolem 205 mld. Kč. *„Zelený scénář ukazuje, že pro snížení emisí skleníkových plynů do roku 2030 o 55 % je nezbytné doplnit podporu obnovitelných zdrojů i dalšími opatřeními, především zvyšováním energetických úspor a rychlým útlumem spalování hnědého a černého uhlí. Na druhé straně při vyšší ceně emisních povolenek, kterou pozorujeme na trhu již nyní, může být konec uhlí mnohem rychlejší a potřeba podpory pro obnovitelné zdroje výrazně nižší,“* komentuje ekonomickou stránku scénářů Milan Ščasný, jeden z autorů studie z Centra Univerzity Karlovy.

Vedle zvyšování energetické účinnosti české ekonomiky či rychlejšího útlumu uhlí lze mezi další opatření zahrnout také aukční mechanismus podpory pro nové projekty obnovitelných zdrojů. Takový krok již dlouhodobě pro solární energetiku navrhuje Aliance pro energetickou soběstačnost a další profesní sdružení jako Svaz moderní energetiky či Svaz průmyslu a dopravy. *„Aukční podpora je další impuls, který pomůže naplnit český cíl v dekarbonizaci energetiky rozvojem solárních či větrných elektráren. S rostoucí cenou emisních povolenek budou klesat také požadavky na soutěženou cenu v aukcích a půjde o výhodné opatření pro spotřebitele,“* dodává Martin Sedlák. Šanci na zavedení aukcí má nyní Poslanecká sněmovna, která v současných dnech projednává novelu zákona o podporovaných zdrojích energie, kde je aukční mechanismus navržený.

Celá studie je dostupná na: https://www.alies.cz/wp-content/uploads/2021/07/COZP-2021-Rozvoj-OZE-2030_final2.pdf

Tisková zpráva Aliance pro energetickou soběstačnost a Centra pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy

Sněmovna schválila rozvoj větrných elektráren. Bohužel zahodila šanci podpořit i solární projekty

Poslanci a poslankyně přijali [novelu zákona o podporovaných zdrojích energie](#) a v ní podporu pro provoz nových větrných elektráren. Bohužel však nebylo dost hlasů pro doplnění i podpory pro fotovoltaické elektrárny, které jsou přitom největší příležitostí pro energetickou nezávislost a úspory na platbách za energii pro obce, malé firmy a domácnosti. Pokud zákon projde Senátem a přes prezidenta republiky, bude mít vláda možnost spouštět kontrolovanou a efektivní podporu pro větrné elektrárny. Hnutí DUHA bude chtít po nové vládě, aby předložila další novelu a doplnila i fotovoltaické projekty a bude dále obcím pomáhat se získáváním peněz na tyto projekty z Modernizačního fondu.

Se změnou původní vládní novely ve prospěch nových projektů fotovoltaických elektráren přitom původně souhlasil nejen garanční Hospodářský výbor, ale i překladač novely ministr průmyslu Karel Havlíček, který se však na dnešním hlasování vyslovil proti. Pro pozměňovací návrh dávající nárok na podporu i solárními elektrárnám nakonec [hlasovali poslanci a poslankyně Pirátů, STAN, KSČM a ČSSD](#), což na schválení nestačilo. Pro celý zákon - a tedy podporu větrných elektráren - pak [zvedli ruku zákonodárci z ANO, ČSSD, SPD a KSČM](#).

Tomáš Jagoš, expert na obnovitelné zdroje a komunitní energetiku Hnutí DUHA, řekl: *“Dnešní rozhodnutí poslanců a poslankyň pomůže modernizaci energetiky jen z části. Sněmovna promarnila šanci otevřít možnost podpory i pro nové solární elektrárny. Smutný je v tomto ohledu postoj koalice SPOLU, která pro novelu nehlasovala, přestože má podporu OZE ve svém volebním programu. Pokud zákon projde celým legislativním procesem, budou moci růst alespoň větrné elektrárny. Na rozvoj fotovoltaiky je zde našťastí Modernizační fond. Příští vláda však také může přijít s další novelou zákona a my to rozhodně budeme doporučovat.”*

Tisková zpráva Hnutí DUHA

Nová zemědělská politika EU podporuje další destrukci přírody

Zástupci evropských vlád, Evropského parlamentu a Evropské komise v pátek 25. 6. uzavřeli dohodu o podobě Společné zemědělské politiky (SZP) EU na příštích sedm let. Každoročně až do roku 2027 bude na zemědělské dotace z peněz daňových poplatníků EU vynaloženo přibližně 54 miliard eur, tedy 1,3 bilionu korun. Očekávaný výrazný krok vpřed se bohužel nekoná. SZP bude i nadále podporovat model intenzivního zemědělství, který přímo vede ke ztrátě biologické rozmanitosti, znečištění vody a ovzduší, nadměrným odběrům vody a prohlubuje klimatickou krizi.

Přestože se dohoda představuje jako „zelená“, ve skutečnosti má od podpory opravdu udržitelného hospodaření velmi daleko. Pokud se tak členské státy rozhodnou, většina rozpočtu může nadále

podporovat současný neudržitelný model hospodaření. Kriticky jsou hodnoceny zejména následující podmínky:

- Nedostatečný požadavek na vymezení ploch pro přírodu na farmách (krajinné prvky, mokřady, úhory, meze ...) na úrovni 3-4 % i přes vědecké zjištění, že minimální podíl by měl tvořit 10%
- Neexistuje požadavek, aby byla SZP sladěna se Zelenou dohodou EU, která má daleko ambicióznější cíle v oblasti udržitelného zemědělství nebo podpory biodiverzity
- Falešné účetnictví v oblasti klimatu: Plošné dotace na plochu se budou vykazovat jako opatření na boj proti změnám klimatu
- Mezi výdaje na životní prostředí v II. pilíři se budou i nadále počítat plošné podpory bez doplňujících požadavků pozitivních pro životní prostředí, jako je podpora hospodaření v oblastech s přírodními omezeními nebo platby za dobré životní podmínky zvířat, u kterých navíc reálně hrozí, že budou zneužity jako způsob podpory průmyslového zemědělství

Evropský účetní dvůr a více než 3600 vědců současný model SZP odsoudilo. Řada odborných studií potvrdila, že intenzivní zemědělství podporované SZP ohrožuje mnoho druhů vyhynutím. Od roku 1980 ztratila EU 57 % svých ptáků zemědělské krajiny. Z krajiny mizí také motýli, divocí opylovači a ostatní létající hmyz. Stávající návrh přitom umožňuje členským státům EU, aby nadále pokračovaly v modelu zemědělského hospodaření, které vede k degradaci přírody. To je zcela neslučitelné se sliby Evropského parlamentu transformovat zemědělství a jejich závazky vyplývajícími z klimatického zákona nebo strategie na podporu biologické rozmanitosti. Přijato nebylo také povinné zastropování dotací a státy tak musí pouze přerozdělit 10 % financí z tzv. prvního pilíře mezi menší zemědělce.

Dohodu ještě oficiálně přijme Evropský parlament a zástupci národních vlád EU, ale podrobnosti budoucí SZP se už měnit nebudou. Do prosince budou muset nyní vlády členských států připravit a odeslat Evropské komisi konkrétní návrh podoby dotací.

„I přes očekávání bohužel nedošlo k takové reformě SZP, která by podpořila skutečnou transformaci zemědělství směrem k dlouhodobé udržitelnosti. Nicméně nová dohoda přináší také větší míru volnosti při rozhodování na národní úrovni. Česká republika má tak stále možnost připravit takový návrh SZP, který přispěje ke zlepšení stavu naší zemědělské krajiny. Jak dokládá více než 56 000 lidí podepsaných pod peticí „Vraťme život do krajiny“, veřejný zájem o přírodě šetrnější hospodaření je velký,“ uvedl Václav Zámečník z ČSO.

“Přes všechny sliby a řeči se opět ukázalo, že ekonomické zájmy průmyslového zemědělství a neochota ke změně jsou silnější než vědecké poznatky a zhoršující se stav evropského zemědělství a biodiverzity. Je tak nyní na ministru Tomanovi, aby ukázal, že chce do krajiny vrátit vodu, motýly a ptáky a podpořit udržitelně hospodařící zemědělce. Zatím tomu však bohužel přípravy na národní úrovni nenasvědčují,” řekl Martin Rexa z Hnutí DUHA.

Tisková zpráva Hnutí DUHA a ČSO

Ekologické organizace píší ministrům Tomanovi a Brabcovi: Nepromarněte další roky a nastavte správně zemědělské dotace

Hnutí DUHA, Česká společnost ornitologická a Nadace Partnerství v otevřeném dopisu vyzývají ministra zemědělství Miroslava Tomana a ministra životního prostředí Richarda Brabce, aby využili miliardy korun zemědělských dotací z připravované Společné zemědělské politiky k ozdravení české půdy a krajiny. Současný návrh považují za promarněnou příležitost a vyzývají ministra Tomana, aby ve spolupráci s ministrem Brabcem návrh přepracoval tak, aby dotace motivovaly zemědělce ke skutečně udržitelnému hospodaření, obnově biologické rozmanitosti a lepšímu zadržování vody v krajině.

Národní Strategický plán, který připravuje ministerstvo zemědělství a který obsahuje návrh na rozdělení více než 140 miliard korun z evropských zemědělských dotací pro roky 2023-2027, musí vláda odeslat Evropské komisi do konce roku. Ministerstvo pořádalo v průběhu minulých měsíců pracovní skupiny k obsahu Strategického plánu, avšak připomínky a komentáře ekologických organizací nebyly brány v potaz a nepromítly se do prozatímní výsledné podoby. Krajina nepřizpůsobená dopadům klimatické změny, vody zanesené pesticidy či pokles biologické rozmanitosti přitom podle ekologických organizací ukazují, že současné dotace neplní svůj účel.

Organizace proto vyzývají, aby byly veřejné prostředky podmíněny povinností dodržovat podmínky, které skutečně zajistí nezhoršování stavu půdy a krajiny. Nesouhlasí také s neambiciózním návrhem tzv. ekoschémat, vlajkovou lodí nové Společné zemědělské politiky, která by měla nasměrovat zemědělce k udržitelnější praxi. Představí proto svůj vlastní návrh, o kterém chtějí s ministerstvem jednat.

Za nedostatečnou, společně s ekologickými zemědělci, považují také podporu ekologického zemědělství, pro jehož rozvoj musí být vyčleněno větší množství prostředků, pokud má být dosaženo 25 % ploch v ekologickém režimu do roku 2030 dle Zelené dohody pro Evropu. Za zásadní pak považují větší spolupráci ministrů na obnově zeleně a dalších přírodních prvků, jejichž absencí česká krajina výrazně trpí.

„Zemědělské dotace mohou pomoci, ale mohou také škodit. To se bohužel dnes ukazuje na zoufalém stavu biodiverzity v zemědělské krajině či množství pesticidů v podzemních i povrchových vodách. Nelze proto pokračovat v současném směřování a doufat, že kosmetické změny situaci vyřeší. Veřejné prostředky musí sloužit ke zlepšení stavu půdy a krajiny, jinak jsou to vyhozené peníze,” říká Martin Rexa z Hnutí DUHA.

„Evidujeme sice dlouhodobé snahy „ozelenit“ Společnou zemědělskou politiku, ale dosavadní data z monitoringu ptáků a dalších živých organismů dokládají jejich nedostatečnost. Nově zaváděná ekoschématata mají mimo jiné za cíl podpořit hospodaření šetrné k půdě, vodě a krajině. Skutečný přínos nicméně mohou mít jen v případě, že budou nastavená dostatečně ambiciózně a motivačně,” domnívá se Václav Zámečník z České společnosti ornitologické.

„Dobře nastavené dotační tituly by měly zemědělcům umožnit věnovat se více mimoprodukčním funkcím zemědělské krajiny,” dodává Václav Izák, koordinátor Koalice pro zdravou krajinu.

Tisková zpráva Hnutí DUHA, ČSO a Nadace Partnerství (redakčně upraveno)

Na českobudějovických trávnících našli biologové další ohrožené druhy rostlin

Už třetí sezónu některé městské trávníky v Českých Budějovicích rozkvétají díky méně častému sečení. Biologický průzkum na nich vloni a letos odhalil výskyt několika ohrožených druhů rostlin.

Extenzivně sečené trávníky v Českých Budějovicích podporují nejen biologickou rozmanitost, poskytují potravu opylovačům a dalším druhům hmyzu, ale také zlepšují městské mikroklima, snižují prašnost a lépe zadržují vodu. Obyvatelé se s nimi mohou setkat třeba na sídlištích Máj a Vltava, v okolí Výstaviště, u Velkého jezu a od letoška nově i v Havlíčkově kolonii. Na výběru vhodných lokalit a jejich biologickém průzkumu s magistrátem spolupracuje neformální skupina občanů, jejímiž členy jsou i mnozí přírodovědci.

„Už vloni na jednom místě vykvetly zvonky klubkaté. Naše skupina na jejich výskyt upozornila magistrát a bylo dohodnuto, že se nechají vykvést a vysemenit. Letos už máme takové lokality dvě a také počet míst, kde se méně seče a trávníky kvetou, se opět zvýšil,“ říká Jiří Řehounek z Cally.

„Každoročně na městských trávnících provádíme biologické průzkumy, díky kterým jsme objevili hned několik ohrožených druhů rostlin. Mezi ty nápadnější, kterých si všimne i běžný kolemjdoucí, patří zvonek klubkatý nebo zvoneček černý. Letos jsme však během průzkumu našli i několik dalších ohrožených druhů,“ říká Eva Koutecká, botanička z Přírodovědecké fakulty JU.

Zvoneček černý je středoevropský endemit, který roste na poměrně malém území mezi Belgií a Českou republikou. Červený seznam ohrožených druhů ČR ho řadí do kategorie druhů ohrožených, Červená kniha květeny jižní části Čech ho uvádí v kategorii vzácnějších taxonů vyžadujících další pozornost. Stovky zvonečků rostou na jednom místě v českobudějovickém parku Stromovka, kde se mu v posledních letech daří díky méně intenzivnímu sečení

Zvonek klubkatý je rostlina rostoucí v Evropě a na Sibiři, která v poslední době v českých zemích ustupuje. Proto je v Červené knize květeny jižní části Čech zařazená mezi ohrožené druhy. V Českých Budějovicích roste na dvou městských trávnících, kde byla kvůli jeho výskytu upravená seč.

Jestřábník klubkatý roste od střední Evropy po Sibiř. U nás je zařazen v červeném seznamu mezi vzácnější

druhy vyžadující další pozornost. Po letošním objevení jedné lokality na městském trávníku bylo jeho sečení operativně upraveno, aby mohl jestřábník vykvést a vysemenit se.

Z dalších zajímavých druhů byly na budějovických trávnících nalezeny např. lomikámen trojprstý, který patří i mezi druhy chráněné zákonem, dále druhy červeného seznamu bělolist rolní, nepatrnc rolní či úrazník brvitý. V těchto případech jde spíše o druhy méně nápadné, kterých si běžný kolemjdoucí ani nevšimne.

„Mozaiková seč městských trávníků však není primárně zaměřená na ohrožené druhy, ačkoli jejich výskyt bereme jako zajímavý bonus. Je skvělé, že díky ní ve městě kvetou běžné luční druhy jako lomikámen zrnatý, zvonek rozkladitý, kopretina bílá, chrastavec rolní nebo chrpa luční. Odložené kosení jim pomáhá, aby se mohly vysemenit a šířit,“ uzavírá Eva Koutecká.

Neformální skupina občanů, která prosazuje změnu péče o městské trávníky, vytvořila vloni facebookový

profil „Rozkvetlé trávníky v ČB“, kde jsou zveřejňovány aktuality a zajímavosti z českobudějovických trávníků:

https://www.facebook.com/chcememotyly/?hc_ref=ARQTH_muOgW-C9j0FnsI6RQEnQv25gf5kti_As0MLDlIWwz5KW2sqbj8wQ-Ffaf-urA&fref=nf&tn=kc-R

Tisková zpráva (redakčně upraveno)

Na Zhůří se (zatím) stavět nebude

Snaha podnikatele Romana Kreuzigera postavit si soukromý dům na místě zaniklé osady Zhůří na Šumavě se naštěstí opět nesečkala s úspěchem. Je třeba mu přiznat, že postupuje systematicky. Vloni požádal Správu NP Šumava o výjimku z ochranných podmínek zvláště chráněných druhů živočichů a rostlin, konkrétně pro stavbu skromného domu o kapacitě 22 obyvatel a několika doprovodných staveb. S krycím názvem ekofarma, neboť územní plán nic jiného nedovoluje. Dům samotný má stát částečně na půdorysu jednoho ze zbořeníšť, které zde zůstalo po zaniklé osadě Zhůří.

Investor najal firmu Ekopontis, která mu do správního řízení zpracovala sáhodlouhý text o tom, jak dotčené druhy výstavba na Zhůří nejenže nepoškodí, ale dokonce jim ještě prospěje. Ba co víc, výstavba na Zhůří prý naplňuje hned několik veřejných zájmů a je také v zájmu ochrany přírody. Podrobněji jsme už v Dáblíku o těchto konstrukcích referovali. Nevládní organizace, které se do řízení přihlásily, nesouhlasily ani s jedním z tvrzení uvedených v elaborátu firmy Ekopontis. Podle našeho názoru se jedná o soukromý zájem investora postavit si obytný (nebo rekreační) objekt v luxusních kulisách národního parku.

Proto jsme navrhli záměr zamítnout a zachovat zhůřské bezlesí v současném stavu. Správa NP Šumava se v řízení přiklonila k témuž názoru a žádost zamítla. Očekáváme samozřejmě, že causa tím nekončí.

Jiří Řehounek

„Mám opravdu upřímnou radost, že poslanci pro nový stavební zákon zvedli ruce. Svědčí to o jejich odpovědnosti, za což jim děkuju. Znovu zdůrazňuji, že je opravdu jedno, která strana zákon předložila. Všechny strany, které zákon podpořily, přispěly k rozvoji naší země a zvýšení konkurenceschopnosti. Nový zákon je cestou, jak konečně stavět byty, což pomůže vyřešit krizi dostupnosti bydlení. Jsem také ráda, že Česká republika nezažije další čtyři zbytečné roky byrokratického pekla.“

Klára Dostálová, ministryně pro místní rozvoj (<https://ekolist.cz/...eti>)

Mýty & fakta: Úplný obrázek spalovny odpadu v Novém Vráťě – díl 3.

Teplárna České Budějovice si u Institutu cirkulární ekonomiky (INCIEN) objednala studii „Role ZEVO v cirkulární ekonomice“, kterou dostali zastupitelky a zastupitelé jak Českých Budějovic, tak Jihočeského kraje a další lidé, kteří by mohli několikamiliardové investici Teplárny do velké celokrajské spalovny odpadů v Novém Vráťě u Českých Budějovic pomoci nebo ji komplikovat. Řada informací však ve zmíněné studii INCIEN chybí nebo jsou podány jen ve prospěch spalovny. Pro úplnější obrázek o projektu, který, pokud bude prosazen, na desítky let ovlivní nakládání s odpady v kraji, připravily Arnika, Hnutí DUHA a Calla stručnou publikaci „Mýty & fakta: Úplný obrázek spalovny odpadu s doplňkovým využitím energie (tzv. ZEVO) v Novém Vráťě“. [Stáhnout si ji můžete zde](#). Postupně Vám argumenty do debaty, která nás bude ještě dlouho provázet, představíme na stránkách Ďáblíka.

Mýtus: Jediná správná kalkulace kapacity ZEVO v Novém Vráťě je 160 tisíc tun odpadů za rok.

+ Navržená kapacita ZEVO je odvozena od současné nadprodukce a způsobu likvidace odpadů v kraji a velice hypotetické rentability této spalovací technologie, nikoli od reálných potřeb odpadového hospodářství České republiky a obcí. V odhadování budoucího stavu odpadového hospodářství musíme být progresivní a počítat s neoptimističtějším možným scénářem, tedy s tím, že produkce odpadů bude postupně, ale významně klesat. Není správné ustupovat stavbě ZEVO se zbytečně naddimenzovanou kapacitou na základě argumentu o rentabilnosti, pokud to v budoucnu může vést až k nutnosti dovozu odpadů do takového zařízení ze zahraničí. Taková je praxe už dnes například v Nizozemsku nebo Estonsku, neboť tyto země kapacity svých spaloven předimenzovaly. Kapacita ZEVO by měla být vždy o trochu nižší než poptávka po likvidaci odpadů, jinak zmizí tlak na materiálovou recyklaci, jejíž kapacity je potřeba zvětšovat.

+ Scénáře různé poptávky po likvidaci odpadů je třeba mezi sebou porovnat. Předkládaný návrh Teplárny České Budějovice je v rozporu s konceptem posuzování vlivů na životní prostředí, neboť počítá s variantou jedinou: výstavbou ZEVO o kapacitě 160 tisíc tun odpadů za rok.

+ Spalování a energetické využívání odpadů nesmí v roce 2035 pokrývat víc, než odpovídá zbytku po splnění recyklačních cílů, ke kterým jsme se zavázali, jinak se nám prodraží jak provoz spaloven, tak i sankce, které bude muset Česká republika zaplatit.

+ Významná podpora ZEVO se nedá očekávat ani od obcí, které jsou ekonomicky motivovány ke spalování co nejmenšího množství odpadu, protože spálení 1 tuny odpadu stojí už v současné době přes 1 000 Kč. Do budoucna se, zvláště u moderních ZEVO, počítá s dalším nárůstem ceny. Z toho vyplývá, že obce se ve vlastním zájmu musí zaměřit na masivní budování recyklačních kapacit, odbytu recyklátů a na podporu nástrojů prevence vzniku odpadů, jinak se jim v budoucnu nakládání s odpady velmi prodraží.

+ Prioritizace nakládání s odpadem v České republice a v Evropské unii dle odpadové hierarchie nám mimo jiné ukazuje, do čeho je třeba prioritně investovat pro naplnění závazků – prevence vzniku odpadů, materiálové recyklace a až v další řadě do ZEVO nebo spaloven.

Pokračování příště.

Edvard Sequens

Česko plánuje zbytečné spalovny

V Česku se zvyšuje kapacita stávajících spaloven a aktuálně pokračují přípravy na vybudování nových zařízení k pálení odpadů. Podle dostupných dat má celková kapacita spaloven vzrůst téměř na dvojnásobek oproti dnešku a zařízení budou připravena pálit až 36 % komunálních odpadů. Jednoznačně tím převýší množství 25 % komunálních odpadů, které bude možné podle evropské strategie po roce 2035 pálit. Vytváří se tak obrovský tlak na dovoz odpadů pro spalovny ze zahraničí, který ještě více usnadnil i nový zákon o odpadech. Cementárny již dnes spalují zčásti odpady dovezené ze zahraničí, například cementárna Prachovice tak činí z více jak 15 % své kapacity. Arnika proto vyzývá k zastavení příprav nových spaloven v Českých Budějovicích, Plané nad Lužnicí a zrušení povolení pro mělnické ZEVO.

“Z Česka se stává spalovnářská velmoc. Ministerstvo životního prostředí připravilo dokonalé podmínky pro spalovnářský byznys povolením dovozu odpadu k energetickému využití ze zahraničí v novele zákona o odpadech a vyhláškou vedoucí k využití strusky ze spaloven pro stavbu silnic ve velkém. Nepotřebujeme žádné nové spalovny v Českých Budějovicích nebo v Plané nad Lužnicí a obejdeme se i bez té mělnické. Naopak žádáme maximální možnou podporu třídění a recyklace, zavedení zálohového systému na vratné PET lahve a plechovky a také podporu poptávky po recyklovaných výrobcích,” upozorňuje Jindřich Petrlík z Arniky.

Jedním z cílů evropské strategie je také snaha o předcházení vzniku komunálních odpadů, jejichž množství by nemělo výrazně růst. Po roce 2035 při naplňování evropské směrnice budeme muset minimálně 65 % odpadů zrecyklovat a skládkovat nanejvýš 10 % komunálních odpadů, které nepůjde nijak využít. Pro spalovny tak zbyde 25 % komunálních odpadů (tj. 1,5 mil. tun), jenže při srovnání celkové kapacity všech spaloven (tj. 2,107 mil. tun), bude zařízením chybět zhruba 600 tisíc tun odpadů ročně.

Statistiky však nezahrnují kapacity plánovaných zařízení, bez kterých se Česká republika jednoznačně

obejde. Kvůli naplnění kapacity spaloven nezbyde nic jiného než odpady dovážet ze zahraničí.

Bilance nakládání s odpady v České republice v mil. tun/rok

	Současný stav	Odpady v mil. tun – odhad k 2020	Stav po roce 2035	Odpady v mil. tun
Recyklovaný odpad	34 %	2,04	65 %	3,90
Odpad na skládkách	46 %	2,76	10 %	0,60
Odpad spálený ve spalovnách, cementárnách apod.	15 %	0,91	25 %	1,50
Nejasné anebo nezařaditelné nakládání s odpady	5 %	0,3	0 %	-
Celkové průměrné množství odpadů vyrobených v Česku za rok	100 %	6,01	100 %	6,00

Komentář k tabulce: Poslední dostupné údaje od MŽP pochází z roku 2019, kdy v ČR produkce komunálních odpadů činila 5,87 mil. tun. Průměrný meziroční nárůst dlouhodobě činí zhruba 0,1 mil. tun, proto za rok 2020 počítáme s produkcí 6 mil. tun komunálních odpadů. Cílem do budoucna je celkové množství produkovaných odpadů snižovat anebo jejich růst zastavit, a proto počítáme se 6 mil. tun odpadů i pro rok 2035.

Ve spalovnách komunálních odpadů se v roce 2020 spálilo 723 tisíc tun odpadů, v cementárnách se celkem spálilo 338 tisíc tun odpadů, z nichž odhadem 15 % odpadů bylo importováno ze zahraničí. Například cementárna Čížkovice spaluje komunální odpady jen v menší části své kapacity. Celkem tedy bylo spáleno odhadem 913 tisíc tun komunálních odpadů.

Spalovny a cementárny ani přitom nevyužily svou reálnou kapacitu, která v loňském roce činila 1,166 mil. tun. MŽP vykazuje 41% recyklaci komunálních odpadů, ale zahrnuje do toho například i spalování v cementárnách.

Česko bojuje s velkým nedostatkem firem schopných odpad zpracovat. Recykláty, ze kterých se vyrábí nové produkty, bývají navíc mnohem dražší než nové suroviny. U hůře využívaných druhů plastového odpadu pak zcela chybí ekonomická motivace k jejich využití. Nebývalou podporou výstavby spaloven se tak Česko vydává opačnou cestou než evropské státy. Například Dánsko vyhlásilo záměr snížit počet spaloven odpadu téměř o třetinu, aby omezilo emise oxidu uhličitého.

Tisková zpráva Arniky

Hnízdění čápů sleduje již téměř tisíc lidí. Přidáte se?

Na více než 500 čápích hnízdech v Česku registrují ornitologové malá čapí mláďata, na 269 hnízdech jsou už vzrostlá čápata. To vše díky téměř tisícovce dobrovolníků, kteří se letos zapojili do sledování čápích hnízd a zadali pozorování na www.birdlife.cz/capi. Kde jsou další velká mláďata? Ornitologové vyzývají veřejnost ke kontrole čápích hnízd. Právě informace o velkých mláďatech trénujících let jsou totiž klíčové pro vyhodnocení úspěšnosti hnízdění.

„V programu občanské vědy Čapí hnízda sledujeme průběh hnízdění čápů již od roku 2014. Loni se zapojilo neuvěřitelných 699 spolupracovníků,“ uvádí Gabriela Dobruská z České společnosti ornitologické (ČSO), koordinátor programu Čapí hnízda. Zvýšený zájem spojuje s omezením cestování v loňském roce. „Více lidí zůstávalo v Česku a své výlety oživovali pozorováním čápů,“ domnívá se Dobruská.

Průběh hnízdění čápů sleduje ČSO za pomoci mnoha dobrovolníků již od roku 2014. „V letošním roce

se poprvé blížíme 1000 zapojených dobrovolníků. Za poslední dva roky se počet zapojených lidí téměř zdvojnásobil! To nás moc těší, protože to hlavní – zjištění počtu mláďat, která hnízdo zdárně opustí – máme teprve před sebou,“ upozorňuje Gabriela Dobruská, koordinátorka programu Čapí hnízda. Jde o rozsáhlý projekt občanské vědy, kdy se široká veřejnost zapojuje do získání dat pro odborné zpracování. Letos bylo již dobrovolníky zkontrolováno více než 1300 hnízd, na 515 byla zjištěna malá mláďata. Kolik z nich přežilo nepřízeň počasí a z hnízda opravdu vyletí? To se zatím neví.

„Pozorování čapích mláďat trénujících let je krásný zážitek. Je však potřeba připravit se i na případná zklamání, kdy mláďata nemusela přežít přívalové deště či krupobití uplynulých týdnů,“ doplňuje Dobruská. Nejkritičtější období má již většina mláďat za sebou, stále však nemají vyhráno – hnízdí na nejexponovanějších místech, jaká si člověk může pro hnízdění představit. Ta dobře chrání před predací, svoji daň si však vybírá počasí.

Ornitologové proto vyzývají všechny, kteří se budou pohybovat krajinou, aby si všimli čapích hnízd. „Zapojit se může opravdu každý. Od rodin s dětmi během dovolené až po důchodce, kteří sledují třeba jediné hnízdo před svým oknem každým dnem. Každý záznam má velkou cenu,“ doplňuje Dobruská. Důležitá jsou i negativní pozorování, tedy informace o tom, že na hnízdě žádný čáp pozorován nebyl. Pokud máte rádi moderní technologie, můžete své pozorování zadat rovnou v terénu přes mobilní aplikaci [Avif Mobile](#). A to i bez internetového připojení. Na mapě pak uvidíte další hnízda v okolí, ke kterým můžete následně zamířit.

Tisková zpráva ČSO (redakčně kráceno)

Stanovisko ČSO k (ne)zasahování do hnízdění ptáků

Webkamery umístěné u hnízd čápů bílých v minulých dnech strhly hned několik lavin zájmu veřejnosti. Naprosto chápeme nadšení, které vyvolala pomoc mláďatům v Mladých Bucích, kde došlo k úhynu jednoho z rodičů na následky popálení elektrickým proudem. Chápeme i citové reakce lidí, kteří „mohli jen přihlížet situaci na hnízdě v Oseku na Rokycansku, kam pomoc nepřicházela,“ stejně jako v případě několika dalších hnízd, kde kamery poskytly přímý přenos topících se mláďat po prudkých deštích. Všechny tyto reakce jsou pochopitelné a z lidského pohledu správné. I nám je mláďat líto a mnohem radši se díváme na idylický průběh hnízdění se šťastným koncem. Bylo by jistě krásné, kdyby v přírodě neexistovaly smrt, strádání a utrpení.

Ve skutečnosti se většina vyvedených mláďat nedožije prvního roku života. Jak krutá (z lidského pohledu) příroda může být, odhalujeme ve větší míře až prostřednictvím kamer. Leckdy vidíme i chování, která zatím nedokážou vysvětlit ani odborníci, a pohled na ně je bolestný a nepochopitelný. V takovém okamžiku přichází přirozená lidská snaha zasáhnout a zjednat nápravu.

Člověk ovšem není ani architektem ani soudcem přírody. Nerozumíme-li příčinám a souvislostem, můžeme neuváženým zásahem udělat víc škody než užitku. Lidský zásah je vždy potřeba důkladně zvážit,

zejména hodnotit, zda záchranou jednoho jedince neohrozíme nějaké další, ale i zda nežádoucím způsobem nenarušíme přírodní děje.

Proto respektujeme rozhodnutí odborníků, kteří se záchraně zvířat věnují dlouhé roky a situaci na místě detailně znají. Ke svému rozhodnutí mají důvody podložené mnohaletou praxí. Čápům v Oseku držíme palce, aby nakonec z hnízda vylétla zdravá a silná mláďata.

Snad tedy i v současnosti probíhající dramata pomohou k tomu, abychom alespoň my lidé utrpení zvířat i lidí nezvětšovali.

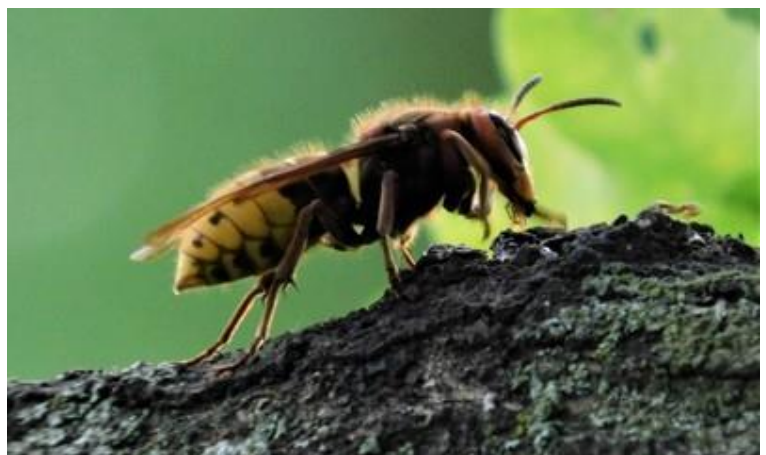
To, co ptáky totiž dlouhodobě ohrožuje nejvíce, jsou lidské aktivity směřující k intenzifikaci čehokoli – a ptáky poškozují zejména intenzifikace zemědělské krajiny, která připravuje o zdravé životní prostředí mnoho živočichů včetně čápů, ale i včetně nás lidí. Naše lidské aktivity způsobují i změny klimatu – a právě čápi jsou velmi ohroženi např. prudkými bouřkami a lijáky v době hnízdění. V neposlední řadě je čápům a dalším ptákům osudná jiná lidská aktivita – neblaze proslulý lov na jejich tahových cestách. Pojďme se ještě více zajímat o tato vážná ohrožení, kterým se ČSO, další partneři BirdLife International a další ochranné organizace již dlouhodobě věnují.

Po skončení hnízdní sezóny počítáme s odbornou diskusí, ze které by nakonec měli mít užitek všichni – veřejnost, zúčastněné organizace, ale především samotní čápi.

MALÝ OPRAVNÍK BIOLOGICKÝCH OMYLŮ

Chráněný sršeň?

Taky vám už někdo líčil, jak střílí sršně vzduchovkou a tvářil se přitom strašně tajuplně, protože (mrk-mrk) „jsou ty sršni chráněný“? Když se ale podíváte do příslušné vyhlášky, mezi zvláště chráněnými druhy sršně nenajdete a nenašli byste ani dříve. Těžko říci, kde se tento omyl bere. Napadá mě jedině vysvětlení, že náš zákon chrání obvykle velké, nápadné a barevné druhy hmyzu.

U většiny našich spoluobčanů by však větší údiv vyvolala gramatická stránka jména „sršeň“, respektive přiřazení slova „sršeň“ k ženskému rodu a vzoru píseň. Správný název je totiž sršeň obecná, a pokud jste si toho dosud nevšimli, nadpis tohoto opravníku je gramaticky chybný.

Každopádně střílet na zahradě sršně je sice legální, ale ne právě rozumné chování, neboť tyto obří vosy jsou jako predátoři všemožného hmyzu nejlepšími spojenci každého zahrádkáře. Pro sršní hnízda v zapadlých koutech zahrad proto platí: Tíše zajísat a nedráždit.

Jiří Řehounek

Komentář k vyšetřování případu pravděpodobného upytlačení rysa ostrovida, o kterém informoval deník Právo

Deník Právo přinesl přelomové informace v historii vyšetřování případů pytláctví chráněných šelem v České republice. Celní správa koncem června zabavila při domovní prohlídce na Klatovsku mrtvého rysa. Muž, který chráněnou šelmu uchovával, je v současné době vyšetřován pro podezření z pytláctví této šelmy. Zároveň je však důležité uvědomit si, že i držení a manipulace s tímto chráněným živočichem je bez patřičných výjimek ilegální.

Při zdárném dokončení vyšetřování by se mohlo jednat o první úspěšně vyřešený případ pytláctví velkých šelem v ČR. V takovém případě by šlo jednoznačně o historický milník, jelikož za 21 let aktivit Hnutí DUHA na ochranu velkých šelem ještě žádný případ pytláctví vyřešen nebyl, ačkoliv jich není málo. Jen z minulého roku je znám minimálně jeden případ pytláctví vlka na Kokořínsku, v Beskydech byl pak loni upytlačen rys Olda. Další případ upytlačeného rysa zdokumentovali také dobrovolníci Rysích hlídek v loňském roce při

své činnosti v jižních Čechách. Vyšetřování všech těchto případů nevedlo k odhalení pachatele a bylo odloženo. Navíc případy pytláctví, o nichž se dozvíme, jsou pravděpodobně jen zlomkem z celkového počtu nelegálně ulovených chráněných zvířat. Tento druh environmentální kriminality je tak v ČR dosud silně podceňovaným problémem.

Na pravděpodobné upytlačení rysa v regionu jsme celní správu upozornili poté, co se na nás se svým podezřením obrátil místní občan, který se o programu Hnutí DUHA na ochranu a monitoring rysů dozvěděl z reportáže o telemetrii beskydských rysů. Potvrzuje se tak, že kromě kompetentních vyšetřovacích orgánů je základním předpokladem úspěšného potírání pytláctví vzácných druhů zájem a pomoc veřejnosti.

„Celý případ je souhrnem několika důležitých zlomových bodů v historii ochrany velkých šelem v České republice. Zájem státu o důkladné prošetření podezření z pytláctví je jedním ze základních kamenů potírání ilegálního lovu chráněných živočichů. Zlomovým je také nalezení poměrně průkazných důkazových materiálů v podobě mrtvého rysa, kterého podezřelý ilegálně uchovával. Klíčovým předpokladem k zabavení těla ilegálně uskladněného těla rysa byly důkazy, které zajistil místní občan. Zákon je bezzubý, pokud ho nikdo nevymáhá. Bez spolupráce veřejnosti a bez celospolečenského odmítnutí pytláctví nebude legislativa, zaručující velkým šelmám zákonnou ochranu, nikdy dostatečná,“ říká Miroslav Kutal z Hnutí DUHA.

Tisková zpráva Hnutí Duha

Kamery odhalují skrytý život netopýrů

Turistická sezóna je v plném proudu a návštěvníci tří památek mají díky projektu České společnosti pro ochranu netopýrů (ČESON) možnost seznámit se zblízka s jejich tajuplnými obyvateli. Video přenosy z letních kolonií netopýrů velkých či vrápenců malých jsou v provozu na hradě Točnick a Sovinec či na zámku v Jevišovicích. Novinku představuje online přenos, který lze nyní denně sledovat na YouTube.

Netopýři a vrápenci využívají nejrůznější typy úkrytů v blízkosti člověka – prostorné půdy i štěrby ve střeších a fasádách domů. Netopýrům soužití s lidmi mnohdy přináší řadu úskalí, ČESON se proto dlouhodobě zaměřuje na osvětu různých cílových skupin včetně dětí. Širokou veřejnost zapojuje také formou tzv. netopýří turistiky a pro vzdělávání využívá i moderní technologie.

„Naším cílem je seznamovat se životem a ochranou letounů co nejširší veřejnost a v posledních letech se věnujeme jejich propagaci také na turisticky atraktivních lokalitách, jako jsou hrady, zámky a nově

i historická důlní díla či jeskyně,“ vysvětluje Eva Cepáková, koordinátorka projektu. „K šíření povědomí o životě těchto skrytě žijících savců využíváme i kamerové přenosy. Do soukromí netopýrů velkých tak mohou letos návštěvníci nahlédnout na hradě Točnicku a na zámku v Jevišovicích, s vrápenci malými se setkají na hradě Sovinci,“ zve Cepáková. Žhavou novinku představuje před pár dny zprovozněný online přenos. „Po zdolání řady technických úskalí se nám podařilo spustit live stream z kolonie netopýrů velkých z půdy berounské základní školy. Blízké setkání s těmito pozoruhodnými tvory si tak na YouTube může užít opravdu každý.“

„Sledovat aktuální dění v kolonii samic s malými mláďaty nám umožňují moderní technologie, jelikož se však jedná o živé tvory, bývá to někdy poněkud dobrodružné. Zvířata se v rámci úkrytu různě stěhují, takže musíme kamery směřovat na správná místa, často je potřeba čistit objektivy od netopýřího trusu a někdy zlobí technika. Pohled na rodinný život těchto pozoruhodných živočichů, který jinak zůstává našim očím skryt, však opravdu stojí za to,“ přibližuje zákulisí přenosů Dita Weinfurtová z ČESON.

Živý přenos z Berouna je k dispozici na YouTube kanálu ČESON. Spustit jej lze i z projektového webu napude.sousednetopyr.cz. Ten nabízí rovněž interaktivní mapu všech zapojených památek, pracovní listy pro děti, geocachingovou hru, pozvánky na akce a mnoho dalšího.

Tisková zpráva ČESON (redakčně upraveno)

Před 10 lety zabránila občanská blokáda vykáčení cenných oblastí NP Šumava

Přesně před 10 lety dne 15. července 2011 byla zahájena nenásilná občanská blokáda, při níž po několik následujících týdnů několik stovek dobrovolníků a ochránců přírody z celé republiky úspěšně zabránilo vykáčení cenné lokality v okolí Ptačího potoka (někdy také nazývané Na Ztraceném) v oblasti Modravských slatí národního parku Šumava. Dnes je místo blokády součástí jádrových přírodních zón ponechaných samovolnému vývoji. Oblast se stala významným místem, kde mj. žije a hnízdí kriticky ohrožený tetřev hlušec.

Tehdejším ministrem životního prostředí Tomášem Chalupou za ODS

čerstvě jmenovaný ředitel Správy NP Šumava a bývalý politik Jan Stráský tehdy dal pokyn k zahájení plošné těžby v místech, která byla již několik let Správou parku zařazena do širší oblasti ponechané samovolnému vývoji. Těžba navíc neměla potřebné zákonné výjimky z ochrany vzácných živočišných druhů, ze zákazu poškozovat ekosystémy či k zákazu poškozovat evropsky chráněnou lokalitu. Hnutí DUHA podalo podnět České inspekci životního prostředí a Policii České republiky. Když nebylo těmito příslušnými orgány kácení zastaveno, zahájili ekologičtí aktivisté a další občané nenásilnou blokádu kácení.

Blokáda pokračovala navzdory nasazení speciální policejní zásahové jednotky, která blokádníky odnášela či odváděla z místa těžby a odváděla je k výslechům. Účastníci blokády bránili kácení na 280 hektarech cenných horských a podmáčených, místy i rašelinných smrčín, z toho 32 hektarů se těžbařům objednaných tehdejším vedením Správy parku podařilo pod „ochranou“ policie vykáčet. Blokádu doplňovaly demonstrace před Ministerstvem životního prostředí v Praze.

Blokáda trvala do poloviny srpna 2011, kdy nechal ministr Tomáš Chalupa kácení na Ptačím potoce zastavit. Díky blokádě na Ptačím potoce bylo kácení zastaveno i na několika dalších, obdobně cenných lokalitách (např. kaňon Křemelné, Jezerní hřbet). Podrobněji o průběhu blokády viz <https://sedmagenerace.cz/sumava-par-mesicu-pote/>. Česká inspekce životního prostředí udělila později Správě NP Šumava za nezákonné kácení mj. i v oblasti Ptačího potoka vysokou pokutu.

I díky tehdejší úspěšné blokádě, která zabránila nezákonnému postupu, je dnes – po 10 letech – oblast Ptačího potoka součástí jádrové přírodní zóny NP Šumava, která je ze zákona ponechána samovolnému vývoji a přírodním procesům.

Aktuální data z monitoringu početnosti mladých stromů (prováděného pracovníky Správy NPŠ) ukazují, že les se v lokalitě Ptačího potoka velmi úspěšně samovolně obnovuje. Početnost zmlazení dle zjištění na tamějších výzkumných plochách činí průměrně 6120 mladých stromů na hektar. Oblast se stala významným místem, kde žije a hnízdí kriticky ohrožený tetřev hlušec.

Díky občanské blokádě a dalším občanským protestům pak tehdejší vedení Správy NPŠ v následujících

letech v tak masivním kácení v oblastech již dříve ponechaných samovolnému vývoji nepokračovalo. Krajští politici z Jihočeského a Plzeňského kraje, místní senátoři i ministr Tomáš Chalupa však iniciovali návrh kontroverzního nového zákona o národním parku Šumava, který by ochranu přírody a krajiny v tomto území prakticky zrušil. Tento návrh nakonec nebyl schválen.

Neustálé prudké spory o směřování NP Šumava zvýrazněné mimo jiné blokadou vedly později nového ministra životního prostředí Richarda Brabce k předložení novely zákona

o ochraně přírody, která upřesnila pravidla péče o české národní parky. Novela byla schválena v roce 2017 a poprvé jasně zakotvila, že dlouhodobým cílem národních parků je ochrana samovolného vývoje přírody na nadpoloviční většině území každého z nich. K tomuto cíli v současnosti směřuje i Správa NP Šumava. V roce 2020 začala platit nová zonace NP Šumava, která vymezila území divoké přírody (tzv. zónu přírodní) na 27,7 % národního parku (včetně oblasti Ptačího potoka) a na dalších 24,6 % vymezila zónu přírodě blízkou. Ta by měla být do zóny přírodní převedena okolo roku 2035 (zóna přírodní by tak poté přesahovala polovinu území NP).

Prof. Dr. Pavel Kindlmann, CSc., Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy a Ústav výzkumu globální změny AV ČR, řekl: „*Díky blokadě se podařilo zachránit jedinečné zbytky horského smrkového lesa a současně biotu s ním spojenou. Místo obrovské holiny zde tedy na velké části Ptačího potoka zůstaly přirozené ekosystémy a žijí zde dále svým nerušeným životem. To má samozřejmě velký význam pro záchranu biodiverzity v této oblasti.*“

MVDr. Jaromír Bláha, expert na ochranu lesů Hnutí DUHA, řekl: „*Blokáda kácení u Ptačího potoka v roce 2011 se stala, stejně jako blokáda kácení Trojmezenského pralesa v roce 1999, významným milníkem vývoje Národního parku Šumava. A troufám si říci nejen Šumavy. Zastavila destrukci celého národního parku a vyvolala diskusi o významu a poslání národních parků a také diskusi o novém zákonu. Dramaticky zasáhla i do životů účastníků blokády.*“

Tisková zpráva Hnutí DUHA

Výsledky anket „Ropák 2020“ a „Zelená perla 2020“

V časopise ALTERNATIVA, který vydávaly Děti Země, byly v roce 1992 poprvé publikovány materiály „Spolku krušnohorských ropáků“, z nichž vyplývá, že na Zemi dochází k dichotomii dvou vysoce vyspělých druhů – Homo sapiens sapiens (člověka moudrého) a Petroleusmostensis (ropáka bahnomilného).

Celkem 81 členů nezávislé Komise ze 102 rozhodlo o vítězi 29. ročníku ankety „Ropák roku“ o antiekologický čin (osoba, která se prosazováním nějaké stavby či záměru, vydáním rozhodnutí či budováním stavby nejvíce zasloužila o poškození životního prostředí) a 26. ročníku ankety „Zelená perla roku“ o antiekologický výrok. Členy Komise jsou např. zoolog Mojmír Vlašín, ekologická ekonomka Naděa Johanisová či publicista Vladimír Just.

Titul Ropák 2020 získal

1) doc. Ing. Karel Havlíček, Ph.D., MBA, místopředseda české vlády, ministr průmyslu a obchodu a ministr dopravy (nestr. za hnutí ANO) – Moravskoslezský kraj, Kraj Vysočina, Česká republika (292 bodů)

-za zodpovědnost při schválení studie proveditelnosti pro plavební kanál Dunaj-Odra-Labe délky kolem 420 km za asi 586 miliard korun českou vládou v říjnu 2020 s provedením změn územních rezerv pro schválenou trasu a se zahrnutím větve Dunaj – Odra do Transevropské dopravní sítě (TEN-T), ačkoliv stavba představuje významný negativní vliv na přírodu a krajinu a dopravní a ekonomická hlediska nemají věrohodné opodstatnění, a zvláště za zahájení přípravy oderské větve z Ostravy-Svinova na státní hranici ČR/Polsko

délky kolem 20 km za asi 15 miliard korun s počátkem výstavby po roce 2030, která škodlivě zasáhne do říčních ekosystémů meandrující Odry a do jejího hydrologického režimu, přičemž celou stavbu kritizují zástupci více než padesáti obcí a měst, resp. trasu oderské větve kritizuje kolem osmdesáti zástupců vědeckých a pedagogických institucí a odborných společností a také široká veřejnost a spolky,

-za vytrvalé prosazování výstavby pátého bloku v Jaderné elektrárně Dukovany o výkonu kolem 1200 MW, čímž přispěje k pokračující centralizaci české energetiky a způsobí snížení potřebných investic do úspor energie a rozvoje obnovitelných zdrojů (novela příslušného zákona k jejich výrazně podpoře není prioritou), dále další produkci vysoce radioaktivního odpadu a také vysušování krajiny v okolí, přičemž ani během roku 2020 nebyla dořešena vysoká bezpečnostní rizika stavby, a za předložení návrhu zákona o opatřeních k přechodu ČR k nízkouhlíkové energetice (tzv. lex Dukovany) v srpnu 2020 do Poslanecké sněmovny P ČR, který má zajistit veřejnou podporu pro výstavbu tohoto bloku, neboť stát půjčí firmě ČEZ, a. s, až 100 % investičních nákladů na výstavbu a pak bude 30-60 let vykupovat elektřinu za předem dohodnutou cenu, která ovlivní i konečnou cenu spotřebitelům; zákon v červnu 2021 sněmovna schválila a je v senátu,

-za prosazování vládního návrhu novely zákona č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací, který Poslanecká sněmovna P ČR schválila v červnu 2020 a potvrdila v září 2020, neboť mj. v zákoně č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, zavádí jednotné závazné stanovisko, které nahradí všechna závazná stanoviska i správní rozhodnutí vydávaná dosud podle tohoto zákona, takže vzniká značné riziko, že v krátké lhůtě nebudou všechny vlivy řádně posouzeny a navíc na jeho obsah nebude mít veřejnost žádný zákonný přímý vliv, přičemž do novely byly nově zahrnuty sporné přehrady Nové Heřminovy na Opavě a Skalička na Bečvě a naopak z něho nebyly vyřazeny stavby se střetem s lokalitami NATURA 2000 jako je jez u Děčína a plavební kanál u Přelouče, které ani po několika desetiletích přípravy nemají souhlasné stanovisko EIA,

-za manipulaci při rozhodnutí Uhelné komise v prosinci 2020 o ukončení těžby a spalování hnědého uhlí nejpozději v roce 2038, neboť chyběla řada podkladů, např. dopady na zaměstnanost, na veřejné

rozpočty, na regiony apod., takže nedošlo k dokončení diskuse, přičemž toto rozhodnutí je v rozporu nejen s plněním Pařížské dohody z roku 2015 o ochraně klimatu a udržení zvýšení globální teploty pod 1,5 °C, ale také s tím, že ČR během deseti let plánuje investovat stovky miliard korun na ukončení fosilní energetiky a ceny povolenek stále stoupají, takže reálným datem je rok 2033, resp. i dříve; česká vláda vzala v květnu 2021 rozhodnutí Uhelné komise o roku 2038 na vědomí a dále jí uložila, aby do konce roku 2021 navrhla kratší dobu využívání uhlí podle typů zdrojů, a to i s dopady na ekonomiku, do sociální oblasti apod.

Zelenou perlu 2020 získal

1) Richard Brabec, ministr životního prostředí a poslanec Poslanecké sněmovny P ČR (hnutí ANO) (143 bodů)

„Přehnaný aktivismus vráží do společnosti velký klín a je v té morální rovině téměř stejně tak nebezpečný jako samotná klimatická změna.“

(z odpovědi na otázku o snaze občanských aktivistů rychle prosadit účinná opatření na ochranu klimatu) z rozhovoru s Richardem Brabcem: [Voda se kvůli suchu zdražit nesmí](#), 8. 2. 2020

Tisková zpráva Děti Země

V dalších dílech si přiblížíme další výherce obou anket.

Z ĎÁBLÍKOVA ARCHIVU

První číslo zpravodaje Ďáblík mohli naši členové a přátelé spatřit v říjnu 1999. Zpočátku vycházel jen čtyřikrát do roka, jak se sami můžete přesvědčit [na stránce](#), kde pro Vás máme všechny. Se začátkem vydávání již třetí stovky Ďáblíka jsme se rozhodli zabrousit do tohoto archivu a po dvaceti letech vytáhnout na světlo články představující, co nás tehdy těšilo i trápilo a představit Vám skrze jejich texty i naše bývalé kolegyně a kolegy. Někdy možná překvapí podobnosti dění s dneškem, či jak se některé záležitosti táhnou téměř přes celou lidskou generaci.

Zadržme vodu v krajině

V Českobudějovických listech vyšel 29. října tohoto roku článek s výše uvedeným titulkem. Píše se v něm o chybách, kterých se lidstvo v průběhu historie dopustilo při využívání krajiny, a o jejich vlivu na průběh povodní a na následné škody. Například je zde zmíněna otázka niv. Tato plochá území podél řek se zformovala v raném středověku splavováním zeminy z pálených nebo kácených lesů a orné půdy ze zemědělských pozemků. Povodeň se vždy omezí pouze na nivu, která by proto neměla být zastavěna, především ne obytnými domy.

Dalšímu typu škod v nivách, a to těch na zemědělských plodinách, by se předešlo ponecháním lužních lesů nebo i hospodářsky využívaných nivních luk v těchto územích. Tyto systémy se totiž s povodněmi dokáží vypořádat. Lužní lesy jsou například na předjarních záplavách závislé a nivní louky se rychle regenerují i ze zanesení bahnem. Nivy jsou chráněny zákonem č. 144/92 Sb. o ochraně přírody a krajiny, avšak i přesto dochází k nedovoleným zásahům do nich, a to i s vědomím úřadů. Nebezpečí představují chemické podniky, ze kterých se při povodních mohou vyplavovat cizorodé látky. I tolik potřebné čistírny odpadních vod, které dle vodohospodářů musí být na nejnižším místě dané lokality, tudíž v blízkosti toků, se při průchodu velké vody stávají zdrojem patogenů.

Na větší sílu povodní má velký vliv i socialistické hospodaření, nechvalně známé narovnáváním toků, plošným odvodňováním a rušením mezí a remízků. Co naopak chybí je více poldrů, což jsou odstavené zemní protipovodňové hráze. Mělo by se o nich ovšem uvažovat pouze tam, kde se výpočty prokáže,

že mohou skutečně pomoci. Složitý je problém přehradních nádrží a toho, nakolik mohly zadržet při povodních více vody, proč se neodpouštěla voda dříve, atd. Věc bude zase nutno řešit citlivě s ohledem na funkci té které nádrže, a zvažovat pro a proti (např. předpustit nádrž v době hrozící povodně a vystavit region nedostatku pitné vody u nádrže k této funkci určené).

Kromě lokálních faktorů, které přispívají k větší ničivosti povodní, jsou tu i globální změny klimatu, respektive globální oteplování, na které má vliv

především znečištění ovzduší skleníkovými plyny a kácení deštných pralesů. Problémem však není jen oteplování, ale i střídání extrémů - velkých srážek v jinak suchých oblastech a dlouhá období sucha.

Co tedy dělat, aby povodňové škody byly co nejmenší? V lokálním měřítku zvyšovat retenční schopnost krajiny, tzn. schopnost zadržovat v ní vodu. Toho lze do jisté míry dosáhnout napravováním chyb minulosti. Měli bychom dovolit vodě, aby se rozlila tam, kde neuškodí nebo uškodí minimálně, upravit zemědělské praktiky a např. neorat příliš blízko k tokům, u narovnaných toků se pokusit znovu prodloužit jejich délku, respektovat záplavová území a nestavět v nich. Pokud jde o problémy globální, u těch platí přispívat svým dílem např. ke snížení znečištění ovzduší. Ani tohle všechno však nezaručí, že se ničivé povodně nebudou opakovat. Důležité je proto i zkvalitňování koordinace všech složek, které informují o možnosti blížící se povodně a zajišťují bezpečnost. Od nás, občanů, se zase očekává spolupráce. Jen tak bude možno zamezit povodňovým škodám anebo je alespoň minimalizovat.

Jana Egerová, vyšlo v prosinci 2002 v *Ďáblíku* č. 11

ZAOSTŘENO ENVIROSKOPEM

Vybrali jsme pro vás ze 400 různých tipů na výlety po Jihočeském kraji, které všechny najdete v databázi Envirooskop na webu www.envirooskop.cz. Jeho zpracovatelem je jihočeská Krajská síť environmentálních center KRASEC.

Židova strouha (lat: 49.2694, lon: 14.4757)

Židova strouha se zakusuje do krajiny, čímž vytváří hluboké údolí se skalními stěnami, které bývá označováno jako nejromantičtější kaňon jižních Čech. Potok Židova strouha pramení nedaleko Bzí, protéká rybníční kaskádou u Sobětic, napájí rybníky v Žimuticích a Bečicích. Celý tok měří 20,5 km. Na svazích a skalnatých stráních nalezneme zbytky přirozených lesních společenstev - reliktní bory, teplomilné doubravy, černýšové dubohabřiny, suťové lesy. Vzhledem ke špatné dostupnosti pro těžbu jsou tyto lesy ponechány samovolnému vývoji. Toto území je vyhlášeno jako přírodní památka.

Skály kaňonu tvoří tzv. bechyňská ortorula, která při zvětrávání tvoří skalní převisy a průrvy v šikmých ukloněných vrstvách. Z toho důvodu jsou některé partie vyhledávané zejména milovníky boulderingu. Na skalách můžeme pozorovat rostliny přizpůsobené růstu ve štěrbinách a obdivovat stromy zachycené

svými kořeny v nejméně pravděpodobných místech.

Děti budou nadšené na březích potoka množstvím písku a kamenů pro stavbu přehrad i kamenných stavbiček. Lokalita je vhodná také pro nácvič rýžování. Budete-li mít štěstí, uslyšíte a uvidíte řadu vzácných živočichů, jako je střízlík obecný, sedmihlásek jarní, budníček lesní, skokan hnědý, ropucha obecná nebo užovka obojková.

Půl kilometru od ústí potoka proti proudu stojí v lese dnes již nepoužívaný kamenný most z počátku 19. století, který je

pozůstatkem původní silnice do Bechyně. Ústí Židovy strouhy do Lužnice je známé ze záběrů filmu Metráček. Na protějším břehu řeky můžete vidět lávku nad řekou, po níž prochází Naučná stezka na Onen Svět.

O původu názvu potoka existuje několik verzí. Podle jedné z nich získal jméno podle Židů, kteří byli vypovězeni z Bechyně a ukrývali se zde před královským vojskem. Podle druhé verze nese název po Židech, kteří k potoku uprchli z Týna nad Vltavou před chystaným pogromem za údajné zavlečení moru do města. Nejromantičtější verze tvrdí, že se potok původně jmenoval Žitova strouha podle Žita, kouzelníka krále Václava IV.

Časová náročnost: 4 – 6 hodin

Povaha terénu: Cesta vede lesní stezkou podél potoka, místy s nutností brodění. Pěšina je sjízdná i pro horská kola. Návštěva lokality je vhodná v sušších měsících, za vyššího stavu vody je obtížně broditelná.

Dostupnost: Nejzajímavější úsek je dostupný z obce Nuzice po modré turistické značce na rozcestí U Holkova, dále po žluté. Zaparkovat lze také u hájovny na okraji přírodního parku.

Odkaz na lokalitu na stránce Enviroskopu najdete zde: <http://www.enviroskop.cz/?zidova-strouha>

Vybrali pro vás Romana Panská a Edvard Sequens

Jihočeský kraj

Projekt Enviroskop je podpořen Jihočeským krajem.

POZVÁNKY NA AKCE

Pozvánka: beseda o přírodě a o naší roli v ní

KRAJINA, VODA, ZVÍŘATA, STROMY – JAK SE K NIM CHOVAT

Sejdeme se: v sále Hornického muzea v Rudolfově, v pondělí 30. srpna 2021, od 18 h.

Host: Dan Leština

přírodovědec, člen Zastupitelstva Jihočeského kraje, člen komise pro životní prostředí města České Budějovice, hl. autor bodu „Živější příroda“ z programu Pirátů a Starostů.

Pro děti dále připravujeme školní kroužky **Mladý ekolog a Mladý zahrádkář**.

Organizace: Stanislav Kovář, zastupitel města Rudolfova, tel. 604 602 972. Vstup na akci zdarma.

Exkurze napříč národními parky Šumava a Bavorský les 2021

Zajímá vás, jak se vyvíjí příroda, když se jí nechá prostor a čas? Chtěli byste poznat středoevropskou divočinu na vlastní oči a kůži a porozumět tomu, v čem je její nedocenitelná hodnota? Zaznamenali jste spory o kácení v národním parku Šumava a chtěli byste se přímo v terénu dozvědět více? Chcete se přesvědčit, zda se les po napadení kůrovcem sám obnovuje?

Pokud odpovídáte ano, přihlaste se na jednu z našich exkurzí. Hnutí DUHA již více než pětadvacet let aktivně usiluje o kvalitnější ochranu přírody v národním parku. Letos pro vás již podvaadvacáté připravuje několik možností, jak se přiblížit šumavské divočině.

Jedna čtyřdenní, dvě víkendové a jedna jednodenní exkurze, vždy pod vedením odborného průvodce. Pokaždé do nejzajímavějších míst obou národních parků včetně těch běžně nepřístupných. Vyberte si některou z nich.

❖ Termíny a místa exkurzí:

- **21. 8. 2021 Exkurze napříč Modravskými slatěmi**
- **10. - 12. 9. 2021 Exkurze napříč Šumavskými pláněmi: Modravské slatě a Ptačí potok**
- **18. - 23. 8. 2021 Velká exkurze napříč národními parky Šumava a Bavorský les**
- **3. - 5. 9. 2021 Exkurze napříč jižním masivem národního parku Šumava: Plechý, Trojmezenský prales a Smrčina**

Bližší informace na <https://www.hnutiduha.cz/akce/exkurze-napric-narodnimi-parky-sumava-bavorsky-les-2021>

Zpravodaj **Ďáblík** pro své členy a přátele vydává:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 311 381 • **Fax:** 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz • **Internet:** <http://www.calla.cz> • Calla je také na [Facebooku](#)

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Články do dalšího čísla posílejte do 15. srpna 2021 na edvard.sequens@calla.cz.

Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Chcete-li se přihlásit k pravidelnému odběru **Ďáblíka**, pište na romana.panska@calla.cz. Nechcete-li naopak dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás vymažeme z adresáře.

Všechna starší čísla občasníku **Ďáblík** najdete na webových stránkách Cally.

Líbil se Vám Ďáblík? Pomozte nám s jeho šířením!

Pošlete ho svým přátelům s nabídkou na pravidelný odběr do e-mailové schránky.

Můžete nám také přispět na vydávání.

Použijte číslo účtu 3202800544 / 0600 a variabilní symbol: 111.

Děkujeme!